



T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-2355220
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

02 Aralık 2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önermeleri incelenmiş olup, söz konusu önermelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

7/40619-20 GK 92
7/43709 GK 134
7/48295 GK 11
7/49044 GK 12
7/49066 GK 12
7/49154 GK 12
7/49211 GK 12
7/49319 GK 12
7/49735 GK 12

7/52411-15
7/52417-24 } GK 21
7/52522-23
7/52528-29 } GK 23
7/52613-16
7/52618-20 } GK 24

Murat KURUM
Bakan

-Liste (8 Adet, 9 Sayfa)
-Cevap Yazısı (139 Adet, 251 Sayfa)

7/49894 GK 12
7/51219-20 } GK 15
7/51441
7/51443
7/51619
7/51621-22 } GK 17
7/52100-01
7/52103-04 } GK 18
7/52217
7/52222 } GK 18

7/52704-08
7/52710-14 } GK 25
7/52717-18
7/52954
7/52956-63 } GK 27
7/53081
7/53084
7/53086-89
7/53091-92

7/53285-92
7/53294-95
7/53297-98 } GK 30
7/53446-49
7/53451-52
7/53455-58
7/53460-61
7/53590-91 GK 32
7/53692
7/53696-98 } GK 34
7/53700-03
7/53705-06

7/53787 GK 35
7/53882-86
7/53888-90 } GK 38
7/53892
7/54020 GK 40
7/54107-09
7/54117
7/54119-25
7/54309-10
7/54317
7/54440

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN AV.MURAT BAKAN'IN
TBMM 7/52414 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporu yayımlanmıştır. Sayıştay, yapılan incelemede, işletmeler tarafından ÇED proje bedellerinin düşük gösterilmesi sonucu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü 2020 yılı Birim Fiyat Listesinde yer alan başvuru bedellerinin olması gerekenden daha az tutarlarda ödendiği tespit edilmiştir.

Mevzuat hükümlerinin aktarıldığı Sayıştay Denetim Raporu'nda, "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü 2020 yılı Birim Fiyat Listesinde, ÇED süreçlerine başvuracak firmaların, öngörülen proje bedellerine göre ödemesi gereken başvuru ücretleri yer almaktadır. Söz konusu başvuru ücretleri, proje bedeli üzerinden hesaplanmakta ve proje bedelleri arttıkça başvuru ücretleri de artmaktadır. ÇED sürecine başvuran birçok işletme tarafından, proje bedellerinin olması gerekenden düşük beyan edildiği, dolayısıyla ödenmesi gereken başvuru ücretlerinin de düşük tahsil edildiği anlaşılmaktadır" tespitine yer verilmiştir.

Belirtilen bu hususa ilişkin bazı uygulamalar şu şekilde ifade edilmiştir:

"Proje giderlerinin ve inşaat maliyetlerinin düşük gösterilmesi, proje maliyet kalemlerinin detaylı açıklamalarına yer verilmemesi, proje metre-karelerinin düşük gösterilmesi, makine teçhizat ağırlıklı projelerde, model yılı kaç olursa olsun maliyetlerin aynı gösterilmesi (model yılı 2006 ve 2015 olan aynı marka ve özelliklere sahip teçhizatların hepsinin TL değerinin aynı gösterildiği görülmüştür), Makine teçhizat ağırlıklı projelerde, teçhizat bedellerinin gerçekçi belirlenmemesi (Örneğin hazır beton santrali fiyatının 20.000,00 TL olarak gösterildiği projeler bulunmaktadır)."

Projelerin kapsamında farklı proseslere tabii müstakil veya entegre olabilecek yüzlerce sektör olduğu ve proje bedellerinin birçok veriyi içerisinde barındırdığı yönündeki İdare cevabım yeterli bulunmayan Sayıştay, "İdarenin ÇED başvurularını inceleme yükümlülüğü göz önünde bulundurulduğunda, farklı sektörler için de nesnel, objektif ve teknik inceleme kriterleri geliştirilmesinin bir zorunluluk olduğu açıktır. Belirtilen işlemlerin yapılması sonucunda, proje bedellerinin daha gerçekçi ve nesnel tespit edileceği, dolayısıyla da proje bedelleri üzerinden hesaplanan başvuru ücretlerinin de olması gereken tutarda tahsil edileceği" yönünde değerlendirme yapmıştır.

Öte yandan Sayıştay, işletmeler tarafından ÇED proje bedellerinin düşük gösterilmesi sonucu, 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında kesilen idari para cezalarının da olması gerekenden düşük hesaplandığını da tespit etmiştir.

Kesilen para cezası tutanakları ile belgeleri inceleyen Sayıştay, "Birçok işletme tarafından proje bedellerinin olması gerekenden düşük beyan edildiği ve İdare tarafından proje bedellerinin kontrolüne ilişkin bir mekanizma işletilmediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, ÇED sürecine başlamadan veya bu süreci tamamlamadan inşaata başlayan ya da faaliyete geçen işletmelere ceza verilirken, ceza tutarları proje bedellerinin yüzde ikisi üzerinden

hesaplandığından, olması gerekenden daha az ceza hesaplanmaktadır. İdare tarafından proje bedellerinin dikkatli bir şekilde incelenmesi, proje bedellerinin, proje alanı (yapı metrekaresi) ile ilgili yılın Mühendislik ve Mimarlık Yapı Yaklaşık Birim Maliyetlerinin çarpılması sonucu ortaya çıkan tutardan az belirlenen projelere ilişkin gerekli incelemeler ve denetimlerin yapılması, makine teçhizata ilişkin bedellerin rayicine uygun belirlenip belirlenmediği hususunun kontrol edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir” yönünde değerlendirme yapmıştır.

Buna göre;

- 1- Sayıştay'ın bazı işletmelerin, "ÇED sürecine başvuran birçok işletme tarafından, proje bedellerinin olması gerekenden düşük beyan edildiği, dolayısıyla ödenmesi gereken başvuru ücretlerinin de düşük tahsil edildiği" yönündeki tespitinden hareketle; Bakanlığımız söz konusu işletmelerin hangileri olduğunun tespit edilmesi için bir çalışma başlatmış mıdır? Detayları nedir? Başlatmadıysa gerekçesi nedir?
- 2- Söz konusu işletmelerin listesi nedir?
- 3- Mevzuata aykırı davranan bu işletmelerle ilgili hangi idari işlemler uygulanacaktır?
- 4- ÇED proje bedellerini düşük gösteren işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında kesilen idari para cezalarının da olması gerekenden düşük hesaplandığının tespit edilmesinden hareketle; Bakanlığımız söz konusu işletmelerin hangileri olduğunun tespit edilmesi için bir çalışma başlatmış mıdır? Detayları nedir? Başlatmadıysa gerekçesi nedir?
- 5- Söz konusu işletmelerin listesi nedir?
- 6- ÇED proje bedellerini düşük gösteren işletmelere kesilen idari para cezalarının da olması gerekenden düşük hesaplandıysa; kaç TL kamu zararı ortaya çıkmıştır? Bu zararın tespit edilmesi, konuyla ilgili ihmali olan kişilerin/sorumluların belirlenmesi ve haklarında gerekli idari işlemlerin uygulanması amacıyla inceleme/soruşturma başlatılmış mıdır? Detayları nedir?

CEVAPLAR

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Döner Sermaye Birim Fiyat Listesinde düzenleme yapılmış olup;

- Önceki yıllarda listede yer alan 0-1 Milyon TL aralığı kaldırılarak 0-10 Milyon TL olarak düzenlenmiş,
- 100 Milyon TL-1 Milyar TL Aralığı; 100 Milyon TL-500 Milyon TL ve 500 Milyon TL-1 Milyar TL şeklinde ikiye bölünmüş,
- 1 Milyar TL-10 Milyar TL aralığı; 1 Milyar TL-5 Milyar TL ve 5 Milyar TL -10 Milyar TL şeklinde ikiye bölünmüştür.

Yapılan düzenleme ile yatırımcıların proje bedellerini düşük göstererek gereğinden daha az başvuru bedeli ve format bedeli ödemesi ihtimalinin önüne geçilmiştir.

Proje bedellerinin daha sağlıklı belirlenebilmesi için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı'nca yayımlanan ve başvuru tarihinde yürürlükte olan "Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ'de belirtilen birim maliyetlerinin esas alınması, proje bedellerinin bu tutar altında olmamasına dikkat edilmesi hususunda 04.06.2020 tarihli yazımız ile İl Müdürlükleri talimatlandırılmıştır. Bununla birlikte, revizyon çalışmaları devam eden ÇED Yönetmeliği'nde bu husus dikkate alınarak Proje Bedelinin hangi yatırım kalemlerini içereceği yönetmelik taslağında tanımlanmıştır.

Bakanlığımıza yapılan ÇED başvurularında aynı prosese haiz projeler birbirleri ile kıyaslanmakta olup, proje bedellerinin hesaplanmasında uygulanacak yöntemle ilişkin de İl Müdürlükleri 04.06.2015 tarihli yazımız ile talimatlandırılmıştır.

Çevre Kanunu'nun 20.Maddesi (e) bendinde; "Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecine başlamadan veya bu süreci tamamlamadan inşaata başlayan ya da faaliyete geçene yapılan proje bedelinin yüzde ikisi oranında idarî para cezası verilir. "hükmü yer almaktadır. Bulguda bahsedilen idari para cezası ÇED Kararı alınmadan başlanan faaliyetler için uygulanmaktadır.